„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 42 (618) Неділя, дня 22. Листопада 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

р. Przemyśl.
Впр. о. Прелат
Александер Зубрицкий
Греко-Кат. Капитула
пл. Чацкого.

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

Передплата вкраю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чветьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. ☛ Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Крівава рана.

У визвольних змаганнях кожного народа є поодинокі фраґменти, що назавше лишають по собі незатертий слід і повсяк час кріваву незагоєнну рану. Одним з найбільш крівавих фраґментів визвольної боротьби українського народа. — є повстанчий рейд на Україні в 1921 р, який був роком жорстокого і крівавого панування московсько-большевицької орди на Україні. Покінчивши з своїми зовнішними ворогами та виперши українську армію за Збруч, московсько-большевицький уряд перекинув 3/4 свого війська на Україну, аби здусити і в морі крови втопити повстанчий рух українського народа. Ціла Україна виглядала немов оден табор; за прихильність і співчуття до повстанців палили цілі села, а спійманих повстанців безпощадно розстрілювали. Настали часи гірше татарської неволі, бо Татари діставши викуп, лишали в спокої і не посягали на душу українського народа, а московські Монголи не тілько посягали на українські землі, але й на душу народа.

І от в цей момент, коли большевики голосили перед цілим світом, що на Україні все „благоденствуєт“, що існує окрема українська держава з власним урядом, зявились мов примари леґендарних героїв на правобережній Україні 1000 лицарів, що без надуми й вагання кинулися в лютий бій. Босі й голодні, з мінімальною кількістю амуніції, розпочали безсмертні герої свій рейд, щоб показати окупантам, що жадна сила, жадний терор, не в силі здусити поривань українського народа до незалежности. У всесвітній історії, мало знайдеться подібних прикладів щоб не одиниці, але тисяча лицарів свідомо пішли на смерть, аби своєю кровю збудити приспаний нарід. Пройшовши більше як 200 верст серед безнастанних боїв ґрупа повстанців будила села та вселяла надію, що „ще не вмерла Україна“. Але є край і безмежному геройству. Московське командування сконцентрувало величезну силу й кинуло її на боротьбу з повстанцями. Московське військо густим перстенем оточило повстанчу ґрупу, щільно замикаючи всі виходи. 16-го листопада ворожий перстень почав звужуватись і замкнув повстанчу ґрупу в с. Малих Мінках. Повстанці очайдушно кидались на всі сторони, намагаючись прорвати коло, але не під силу було змагатись, тим більш, що половина козаків лежала на санках ранені та з відмороженими руками й ногами. Кіннота Котовського почала наступати з усіх сторін, повстанці боронились як звірі, заслоняючи собою ранених, а ті бачучи безвихідне положення, ручними ґранатами зривали себе, добивали оден другого баґнетами, щоб не дістатись живими в руки катів. Це не був бій маневрової війни, це була страшна різня. Ледви сотня козаків і старшин на санках проскочила в щілину і прикриваючись темрявою, бігом подалась на північний схід, де й сховалась у лісистих болотах.

Понад 500 повстанців попало в полон. Всіх їх загнано й замкнено в церкві в Мінках, де до приїзду „Чрезвычайної Пятьорки“ в страшний і нелюдський спосіб катували і знущались. Ч. К. постановою 22. листопада присудило розстріляти 359 вояків, а 83 відправити в „особий відділ“ для провірки. Під м. Базаром веліли кати викопати полоненим широку й глибоку могилу, зігнали з далеких повітів селян, щоб на власні очі побачили, як карають окупанти борців за Рідний Край. В 12 год. пол. вивели з церкви засуджених, змучених, споневіряних майже голих українських героїв. Селянство плакало дивлячись, як вони підтримуючи оден другого, всі вже не були подібні до людей, а скорше до якихсь примарів, що ступали босими ногами по снігу і позначали свій шлях кровю, що скапувала з пошматованого тіла. Всі вони вже не мали людської подоби, але в обличю смерти, були горді й поважні. Поставивши їх півколом коло ями, Москалі наготовили скорострілі, але ще перед екзекуцією виступив червоний комісар і спитав: „хто заявляє каяття та присягне вступити в ряди червоного московського війська для боротьби з українськими бандами, — той буде помилуваний“. В цю грізну хвилю виступив вістун Щербак і прикриваючи рукою вибите катами око, сказав: „Ми знаємо, що нас чекає і ми не боїмось смерти, але до вас служити не підемо. Коли ви нас побєте, то знайте, що за нас помститься український нарід, а коли до українських козаків дійде чутка про вашу ганебну роботу, то за кров нашу вони будуть нищити все, що тілько має хоч найменший звязок з вами, каторжани“. Грімке потужне: Слава! — крикнули повстанці і з грудей засуджених на смерть залунало „Ще не вмерла Україна“. Комісар крикнув „Огонь“! Скорострілі почали свою роботу заглушаючи спів. Почалось справжне пекло: клекотіли скорострілі, зойки ранених, спів умираючих; дехто в останню хвилю пробував рятуватись утечею, але комісари поодинокими стрілами кожного клали трупом. За коротку хвилю вже нікого не було на ногах, решту трупів червоноармійці кидали в яму, де стогнали недобиті — і поспішаючись почали присипати землею, бо вже навіть нерви червоноармійців не могли довше витримати цієї картини. Довго ще ворушилась жива могила, яку з скаженою люттю утоптували чоботи московського хама. І висипали селяни високу могилу, що з вітром говорила, що тут лягли борці за волю, честь і славу української Держави.

Але не довго пишалась висока могила; два роки пізніше московські кати наказали зрівняти її з землею, щоб не ходили на моґилу мов на прощу. Але даремні затії! Що року в день мученицької смерти чують доколичні селяни голос сурми,. а біля могили стають у лаву мученики. Кожний з них має кріваву рану, з якої сочиться кров, немов підтверджуючи середньовічну леґенду, що при появі убивника рана вбитого починає наново крівавитись. І рана українського народа при зустрічі не тілько з катами, але й з тими, хто з ними братається, наново крівавиться і буде крівавитись доти, доки всіх убивників не досягне справедлива й неминуча кара.

З життя Волині.

Нове „боєве завдання“ пп. Ґевних тзв. Т-во ім. Петра Могили.

Наші землячки, що стали під команду проурядової партії ББ та створили собі ВУО, у своїй метушні за впливи на громадське життя Волині та щоби показати своїм хлібодавцям, що вони не дармують, кинулись ще на церковну ділянку. Точніше кажучи — дістали „братчики“ новий „боєвий наказ“...

Церковна справа на українських землях під Польщею тепер є дуже актуальна, а в останній час набрала особливого оживлення. „Стан посідання“ пануючих, як урядових чинників, так і московського проводу церкви є поважно загрожений. Та загроза походить як від усяких сект, поширення щодалі все більше безбожництва, так в останній час і греко-католицької (унійної) акції. Адже відомо, що православна церква під Польщею находиться в безправному положенню і вповні залежна від світської влади. Фактичний провід церкви находиться в департаменті ісповідань і урядах воєвідських, особливо волинському. Обовязки ґенерального „оберпрокуратора“ правосл. церкви фактично виконує теперішній волинський воєвода. Духовенство з ріжних причин, а особливо тому, що від низу до гори так себе поставило, залежне від світської влади, є знаряддям останньої влади в державній політиці. В своїй більшости як епископат, так і нижче духовенство до українських визвольних змагань вороже. Між народом, а тим духовенством існує прірва, якої не перейти. Цей стан річей є дуже вигідний світській владі і звідти походить остання метушня відомої компанії. „Реєстрові козаки“, як „слуґі уніжоне“ до послуг, дістали наказ, щоби цей загрожецчий стан посідання рятувати і вони це роблять. Дістали наказ створити спеціяльне т-во, яке назвали „Т-во прихильників православної освіти та охорони традицій православної віри ім. митрополита Петра Могили“.

Головна ціль цього т-ва є поборювання все зростаючої греко-католицької (унійної) акції, на чолі якої стоїть владика Чарнецький, і як останнє завдання — поборювання безбожництва. Отже цілком ясно, що дійсних релігійних цілей це нове т-во має найменше. Наші-ж землячки виступають тут лише в ролі виконавці „розказу“ та щоби при цій нагоді і під церковним плащиком поширити свої впливи. Ці панове вдягнувшись в тоґи оборонців „прадідної православної віри і церкви“ розпочали галас „хто в Бога і Москаля митрополита й таких-же архиєреїв вірує, той з нами“. Ми, мовляв, хочемо відродити гарні традиції митр. Могили і т. п. А нам здається, що колиб Могила воскрес, то довідавшись, хто саме надуживає його світлого ймення, та в яких цілях, напевно вмерби вдруге. Бо-ж тільки усвідомити собі: хто є ті люде, що беруться за так поважну справу, як складна справа церковна? Ширше національно-незалежницьке громадянство півн.-захід. земель їх знає і тому зайвим є подавати докладну характеристику про цих панів; їхні прізвища самі говорять, що собою уявляє це т-во, і які воно матиме „наставлення“.

Подамо лише деякі інформації про перебіг вступних заходів згаданих панів до створення того бутафорного т-ва.

Дня 31. *Х*. ц. р. в Луцьку в т. зв. „Рідній Хаті“ відбулась нарада в справі скликання т. зв. установчих зборів т-ва. Постановили скликати на день 19. ХІ. другі ширші збори, для чого обрано комісію в складі: П. Певного, Богуславського, бувш. радикала Власовського й Константинова. Справі цього т-ва п. Певний присвятив майже ціле останнє (33-е) число „Ниви“, в якій, як звичайно, передовсім рекламує на „всі гласи“ себе особисто та пише, що покликання цього т-ва є „справою історичної ваги“ і т. п. дурниці, розраховані на наївного читача.

В кінці жовтня „посли“ бебеки звернулись до митрополита Дениса з меморіялом, в якому пропонують оферту про співпрацю і майже нічого не домагаються з того, що є віддавна основними домаганнями віруючих православних Українців. В наслідок цього листа дня 5. XI. ц. р. відбулася в Варшаві нарада тих панів бебеків з митрополитом Денисом. Брав у цій нараді участь і архиєпископ Олексій. Говорились взаємні приємні слова, а найцікавіше, що митр. Денис розмовляв з бебеками, як ніби справжніми представниками українського громадянства, хоч вони такими не є, бо український нарід їх не обирав. М. ін. промовляв П. Певний, який зазначив, що в обличчі сили небезпек, що насуваються на православну церкву, одинокарі „вважають за необхідне свою роботу провадити в згоді з єрархією і в атмосфері взаємного довіряя“. Не сказав лише п. П., що він і його колеги дістали наказ співпрацювати з Москалями, щоби той стан річей, що сьогодня існує в православній церкві, залишився як найдовше. Це промовчав, залишив нам.

У своїх промовах як на нараді в Луцьку так і в Варшаві Певний заявив, що в склад ради „могильного т-ва“ бебеки виставляють кандидатури м. ін. послів Богуславського і Тележинського, а на генеральн. секретаря згаданого І. Власовського.

Отже між московським проводом православної церкви на чолі з митр. Денисом, а нашою угодовщиною наступила угода. Користи з цеї угоди будуть хіба для третьої сторони, по наказу якої ту угоду заключено. Не маємо сумнівів, що жадних змін в дусі розмосковлення і унезалежнення православної церкви, як нема, так і *не буде*. По старому правитимуть православною церквою Москалі або нікчемні малороси, „ужендници стану цівільнего“, а не українські пан-отці, що мають служити церкві і свому народові, а не чужим антиукраїнським інтересам.

Дня 14. XI. 1931 р. Ковель.

Олег Шабля.

І цього року знову з нагоди місяця листопада ніхто не зголоситься у Вас по даток на інвалідів Укр. Гал. Армії. Не забудьте, що в імя нашого майбутнього, мимо найбільш несприятливих умов, громадянство мусить дати матеріяльну забезпеку інвалідам.

З життя Галичини.

Нарада української інтеліґенції в Городку.

Культурно-економічне й національно-громадянське життя Городеччини в останніх двох роках дуже занепало. Майже всі товариства, без огляду на характер, знайшлись перед загрозою руїни або ліквідації. Причин того явища є богато, але найголовнішими з них є брак активного людського матеріялу та застрашаюча байдужність української інтеліґенції.

Часто доводилось чути з ріжних кругів громадянства голоси, що требаби було щось зробити, аби пустити в рух заспалі українські товариства і розбурхати до праці всіх байдужих і нечинних. Говорилось богато, але ніхто не підпавав ясної гадки, ніхто не показував способу до направи відносин. Інша річ, що загал українського громадянства шукав того почину в кругах старших, чільніщих громадян, що займають відповідальні суспільні становиска і майже рішають про долю повіту. Хвалити Бога таких громадян маємо. Та на жаль надії всіх завели, бо ті старші громадяни урядивши вигідно свої особисті справи, на зовні були не чинні і крім ріжних інтрижок та особистих гризот нічим не інтересувались. Кожний добрий клич, що хоч рідко, але все таки час від-часу, оббивався об їх вуха, — відскакував як горох від стіни. А життя ставало що раз більш страшним і невиносимим.

Бачучи те все, гурток молодих людей, навіть не місцевих (тут з насолодою називають їх заволоками) скликав на неділю дня 25 жовтня довірочну нараду української інтеліґенції городецького повіту, запрошуючи рівночасно свідоміщих міщан і селян, — щоби застановитись над витвореним положенням і обговорити можливі способи його санації. Приготовлено було два реферати а саме, інж. Паламарчука: перегляд діяльности всіх українських товариств у повіті й причини їх занепаду, та інж. Шуля: Загальні напрямні для уздоровлення громадянського життя в Городку. Заповіджена дискусія й резолюції мали виявити, наскільки громадянство перейметься порушеними в рефератах питаннями й чи подасть якісь способи до уздоровлення відносин. В першім рефераті, в порядку „суспільного старшинства“, обговорено було діяльність повітових, а потім місцевих товариств. Початок зроблено від філії Т-ва „Просвіта“. Виявилось, що філія Т-ва Просвіта в Городеччині має ледво 24 дійсних членів, в тім 14 з самого Городка. В 1928 році було 28 читалень, з котрих 8 розвязано переважно за нечинність і невідбуття Заг. Зборів. Громадянство втікає від просвітної роботи і жадна сила не може його до того наклонити; праця спочиває фактично на 2—3 одиницях, котрі не можуть дати собі ради. Були спроби притягнути до просвітної праці студентську молодь, а також міщанську і селянську молодь, але без висліду, бо студентство Городеччини в більшости хрунівате й здеморалізоване, а решта молоді не маючи проводу й опіки старших заломалась і розбіглась.

В дуже невідрадній положенню знаходиться також і кружок Рідної Школи в Городку. Членів щораз менше. (в 1928 році около 400, сегодня неповних 50, з котрих 3/4 не платять вкладок). Нема навіть з кого зложити Виділ Кружка. Своє відношення до Рідної Школи узалежнює громадянство від осіб, що засідають у Старшині Кружка, бо майже що дві особи, то особисті вороги і зараз посуджують себе о ріжні надуживання і зловживання. Недавно відбулось свято „Рідної Школи“ з нагоди 50 літнього ювилею Т-ва, і навіть це свято використали деякі люди як свою трибуну до попису і самохвальства. І хоч про свято поміщено довженний допис у кількох відразу часописах, і то допис тенденційно зредагований і місцями неправдивий, то це не змінить і не поправить відносин у Рідній Школі ані за пять ґрошів.

Може ще в страшнішім положенню знаходиться і кооперація всіх видів. Сільські кооперативи, той фундамент кооперативного життя, через тяжкі економічні відносини, а ще більше через недбальство і злу волю управляючих чинників, - майже зруйновані.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ. 2)

„Олексій Корнієнко“ і Сагайдачний — („До слави“)

на індексі ...Нової Зорі.

(Нова Зоря ч. 71. „Гіпноза чужого духа“ і „Чим кормлять нашу молодь“ ч. 73.)

V.

Є історично доказане, що українське громадянство дивлячись на розстрій і деморалізацію в грецькій церкві, хотіло щиро зєдинитися з римською церквою і признати папу головою грецької церкви. З того зєдинення вони багато собі обіцювали. На чолі тієї акції стояв український вельможа кн. Константин Острожський. Та він і його однодумці не хотіли унії лише частинної руської, але загальної усього сходу. Тому то, коли скликано для переведення того зєднання собор до Берестя на д. 6. жовтня 1596., князь Константин запрохав від себе не лиш львівського й перемиського епископа, але і патріяршого царгородського протосинкеля Никифора, делеґата александрійського патріярхату Кирила, і представника сербської православної церкви митрополита Луку.

Та зараз на першому кроці пізнали православні, що їх обдурено. Іменно не хотіли ніяким чином допустити до участи в тім соборі „іновірців“, хоч тоді ще і многонадійні епископи мали щойно приступити до зєднання і поки що теж були іновірцями. Тоді князь запорядив другий собор зі своїми приклонниками, а що Іпатій Потій, як епископ берестейський приказав позамикати усі православні церкви в Берестю, то князь мусів впроситися з своїм синодом до кальвінського молитивного збору. Князь Острожський вважав себе таким поступованням обидженим і тепер став великим, хоч неконсеквентним противником зєднання.

Таким то конспіративним способом перейшла берестейська унія.

Тепер спинитись би нам над методами переведення унії в практиці. Я написав у моїх повістях тай ще і в малій монографії „Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний“, що зєдинення церков, або так знана унія не була як слід підготована в низах і переводжено її по магометанськи огнем і мечем, що особливе архікатолицькому критикові не подобається, і він вважає це за нарушення віроісповідних почувань.

Тому, що той критик приписує ті всі негодовання історичною унією царосійським надихам і наклепам, то я покликуватисяму виключно на істориків польських, між ними на кс. Ліковського, котрих архікатолицький критик чейже не посміє підозрівати в симпатіях до православних і російської схизми.

1) „Замикання і забирання церков униіцькими епископами, хоч спорадично, мало характер безправства і перло не-унітів в обійми Москви [1])

2) Жигмонт третий попирав унію насильним способом.[2])

3) Як поводились з православним церквами польські пани, що їх арендували жидам, які знову здирали православних вірних, про це говорить кс. Юзефович і Самуель Ґренцкі.[3])

4) „Не було це тайною в Царгороді, як нерозважна у Жигмонта ревність у виключуванні іновірців від достоїнств і кравевих урядів обурювала на него можних тих віроісповідувань горожан. Люд український і руський утисканий від панів горячо бажав зміни. І. Муканти, що був у Польщі при леґаті кардинали Картано, говорить виразно, що Жигмонт за порадою Єзуїтів, щоб іновірців до навернення присилувати, не давав кравевих урядів як лиш тим, котрі хотіли перейти до католицької віри Петрицький потверджує те саме. паґ. 67.68.“.[4])

5) ...Завданням найвисшої влади строгої вже католицької ставало що раз виразніще остаточно позбуття тої віри з границь Річипосполитої через успішну підтримку унії, а заразом піднесення її до одинокої вже представниці східнього обряду в Річипосполитій“... надавано потвердження на владицтва діс-у

[1]) Profesor Michał Bobrzyński — Historya Polski w zarysie T. II. str. 157.

[2]) Ibid T. I. s. 127,131.

[3]) Annales urbis leopolis T. extravagantes Nr. 252. i Historia belli cosacopolonici — цитати у Качали, т. I. ст. 107.

[4]) I. U. Niemcewicz — Dzieje panowania Zygmunta III. str. 167.

Трафляються випадки відпродування кооперативних склепів Жидам. Розборгування товарів прийняло застрашаючі розміри і в 15—20 разів перевищає власний уділовий капітал. Через ті самі причини занепав також і повітовий союз кооператив, що ледво ледво дихає.

На окрему згадку заслуговують кооперативи повітового характеру, то є каса „Поміч“ і „Районова молочарня“. Перша є вже на дорозі до ганебної ліквідації, а друга через несовісну конкуренцію приватних людців, попертих сильно жидівськими грішми і польським „добрим словом“, також не має усміхненої міни. Спеціяльно тут підкреслюється несолідність ширшого загалу членів, що при мінімальнім вкладі, жадають від кооператив великих користей. Управляючі чинники, особливо в касі „Поміч“ є розбиті і здеморалізовані. Буває не раз, що член Н. Ради чи Управи кооперативи в неправдивий спосіб оповідає про внутрішні довірочні справи копeративи найтяжчому ворогові, аби заспокоїти свою низьку амбіцію і „переїхатись“ по свому противникові.

В неменшім занепаді є „Сільський Господар“; його філія від 1928, року цілком нечинна, а з 18 кружків „С. Г.“ існують може 3—4. Решта крім основуючих зборів ще в 1928 році дальше кроком не посунулась. Правда великою перешкодою тут був брак фахового аґрономічного проводу, бо така орґанізація цего вимагає. Але Городок вже здається в нещасливу годину на світ прийшов, бо добувши в 1930 році аґронома думав, що ось нарешті справа сільсько-господарської освіти і орґанізації піде вперед. Та прикро завівся, бо аґроном показався більшим мистцем в орґанізації „касина“ і ріжних товариських забав, як в орґанізації сільсько-господарській. Щож, — така вже видно наша доля!

Орґанізацій фізичного виховання як „Соколів“ і „Лугів“ в повіті майже нема, хоч в роках 1928 і 1929 були вони найрухливіщими товариствами. Але тут вже причинились наші сусіди, бо з 14 сокільських гнізд і 4 лугових т-в. лишилось заледви 2 сокільські гнізда, решту розвязано „за незгідну зі статутом діяльність“ та в звязку з минулорічними осінними подіями.

Велику надію робив Городок на орґанізацію жіноцтва. І коли в 1927. році повстала тут філія Т-ва „Союз Українок“, то громадянство з великим вдоволенням прийняло те Т-во. Виділ філії Просвіти пішов новому Т ву на зустріч і спільно з Виділом „С. У.“ занявся орґанізацією жіночих гуртків по селах при читальнях Просвіти, даючи їм за завдання розбуджувати свою свідомість і підтримувати національно-громадянську роботу в селі. Але на жаль надії завели. Союз Українок не мав і не має належитого проводу, що потрафив-би стояти на висоті свого завдання, провадити жінку до її національного і суспільного визволення. Ріжні інтрижки особистого характеру на тлі особистих амбіцій, що перекинулись також на ширший загал жіноцтва, перешкодили всякій продуктивній роботі. В висліді того є зникаючо мала участь жіноцтва в загально громадянських товариствах, більшість з котрих не має в своїм складі ані одної жінки.

Цілком нечинна є також філія „Тва охорони дітей і опіки над молодю“, хоч свого часу робились старання до урухомлення того гарного Т-ва, але через цілковиту байдужність Виділу Тва справа не рушилась вперед.

Сном блаженних спить також „русское“ Т-во „Касино“ що оснувалось в 1928 році і свого часу наробило богато шуму в Городку.

При тій нагоді не можна поминути мовчанкою й політичного життя городецького повіту, хоч воно дуже марне. Жадна з політичних партій, крім здається комунізуючих, не проявляє тут жадної активности. Сельроби рухались троха ще в 1928-29 році, тепер заниділи. УНДО — хоч має тут свого посла, позатим не має здається богато зареєстрованих членів. Зрештою і не старається мати, бо хто знає, чи то не вийшлоб на зле як самому УНДО-ню так і його послові, бо булаб непотрібна критика і менші „гонори“. Радикали, УПП істи та нові „селянські партії“ мають по селах прихильні одиниці, що читають їх „Праці“, „Нові села“ і т. п., але все те зникає серед великої сірої маси, що зве себе „руским народом“ нічо не читає і в „жадну політику“ не бавиться. Певно що з таким „активним матеріялом“ далеко не заїдеш.

Інж. Шуль виказав у своїм рефераті, що направу загального лиха треба зачати від плянової й солідної культурно освітної праці серед ширшого громадянства. Треба виобразувати освітних робітників, що зналиб психіку і характер городецьких громадян і зайнялисяб перевихованням тої заспалої несвідомої маси від самих основ. Без таких робітників праця не піде. Теперішні провідники через свою байдужість стратили авторітет серед городецького громадянства й треба пляновою працею його відзискати. Треба створити чинник, що опрацювавби й виголосив цикль пляново приготовлених рефератів з національно освідомлюючою ідеольоґією,

Чи Ви зложили листопадовий дар українським інвалідам?

аби впоїти в місцеву суспільність ширше й глибше поняття національної свідомости.

По рефератах вивязалась широка й річева дискусія, в котрій забирали голос Др. Ст. Біляк, проф. Вересюк, дир. Третяк, Микола Везденко, дир. Процишин, дир. Ковальчук, інж. Джулик, Михайло Дидик і багато других, при чому дуже знаменним був виступ пані Томкової, що з прикрістю піднесла слабу участь жіноцтва в так важній нараді й звернула увагу на потребу більшої активности Виділу місцевої філії Союза Українок. Промову пані Томкової нагородили присутні заслуженими оплесками, чим дали доказ однозгідности думок.

Сильне враження зробила також промова провідника наради о. дек. Роздольського, котрий кількома наглядними прикладами доказав, яку руйнуючу роботу ведуть деякі, на жаль, інтеліґенти, що ріжними інтриґами підривають хід кожної громадської справи; це є одною з важних причин занепаду всякого національного життя в Городку.

Поважна і річева дискусія тревала біля двох годин, по чім на внесення Дра Біляка ухвалено такі резолюції: 1) повітова нарада української інтеліґенції взиває всіх громадян Городка й городецького повіту негайно усунути всякі гризні й незгоди, що ведуть до роздору і распрі, та стати до солідарної і щирої праці на народній ниві, 2) доручає філії Т-ва „Просвіта“ в Городку, як найстаршому товариству, скликати в часі до 15. падолиста конференцію зложену з президій всіх українських товариств, на котрій треба уложити плян санації і дальшої праці над відбудовою і розбудовою народного життя повіту.

З перебігу наради видно було, що загальний хід думок в рефератах і дискусії був майже однозгідний, і це робило на всіх присутних дуже гарне і глибоке враження.

Хочеться вірити, що може це буде дійсно переломова хвиля в національно-культурнім поступі городецького повіту.

Присутних на нараді було біля 120 осіб.

Присутний.

ніцькі особам, котрі зобовязалися під секретом прийти відтак до унії.[5]) У того самого автора на стр. 241, читаємо, „навернені до унії свідомо, чи не свідомо зривали звязки з рущиною“.

6) Кс. Ліковські говорить про архієпископа полоцького св. Йосафата Концевича.[6])

a) Cierpliwą wytrwałością doprowadził, że szałas (церков) szyzmatycki w Połocku rozebrany został.

b) w Mohylowie i innych miejscowościach kazał zagrabione przez wichrzycieli cerkwie odebrać i zamknąć na tak długo, dopóki lud obałamucony nie wrócił do unii.

c) Najtrudniej szło z nawracaniem Witebszczan. Wszystkie kościoły prócz cerkwi katedralnej pozabierali i świętokrackie w nich przez apostatów odprawiali nabożeństwa.

В тому бє в вічі нельоґічність: хто кому забрав церкви? Зі слів кс. Ліковського виходило би, що схизматики заграбили церкви уніятам, і треба їм було відбирати і замикати.

Але там ще унітів не було, бо щойно приїхав св. Йосафат тих неунітів навертати до унії, значиться, що церкви були власністю православних. Зрозуміла річ, що на таке поступовання православні мали причину ремствувати й писати жалоби до князя Льва Сапіги, канцлєра В. кн. Литовського, котрий теж був одним з авторів берестейської унії.

[5]) A. Jabłonowski Historya Rusi południowej ст. 296.

[6]) Ks. Edward Likowski — Historya unii kościoła ruskiego — Poznań 1875 ст. 90—94.

і то спонукало його, що дня 12/III 1622 написав до св. Йосафата листа. Лист той містить кс. Ліковскі в додатку своєї цитованої історії. (стр. 287.).

Усього листа не буду тут передавати, лише ті маркантні уступи, які послужать на доказ мого твердження, яке пан критик Н. Зорі заперечує буцім історична унія переслідувала православну церкву.

„ad 6. W Mść pełne ziemstwa, pełne grody, pełne trybunały, pełne ratusze, pełne kancelarje... pozwów, skarg, narzekania, czym podobniejsza nie unię stwierdzić, ale diskordię i największy związek charitatis (любов) rozerwać. Pełno kłopotów i poswarków na seymach y w każdym kącie.

Vobis haec dabitur scena (Вам приписати треба цю соблазнь), kiedy na sumienie ludzkie następować gwałtem, kiedy Cerkwie zamykać, aby ludzie bez nabożeństwa, bez Chrztu, bez Sakramentów, jako poganie jacy byli... Mielibyście też WMść sam przez się Spartam, quam nacti estis, ornare, a nie podawać nas na publiczną inwidię, a samych siebie w niebezpieczeństwo, y wielką zniewagę u ludzi.

ad 18. Cerkwie postępować na bluznierstwo Y Cerkwie pieczętować y zamykać, y kontumelią bluznierstwo kogo obrazić, jest to wielkie odtrącenie od miłości braterskiey y z obopólney społeczności... Ukaż WMść kogoś pozyskał, kogoś ułowił, tą swoją surowością, ostrością, pieczętowaniem, zamykaniem cerkwi? Y owszem tych, którzy byli już pod posłuszeństwem WMści w Połocku, odraziłeś od siebie, z owieczek poczyniłeś kozły, a na Rzecz Pospolitą prowadzisz niebezpieczeństwo, boday nie z gubę nam katolikom, miasto pociechy, żal, kłopoty, trudności: Już się tu nam ta wasza Unia miła dała znać, y naprzykszyła, żebyśmy woleli bydź bez niey, bo ustawiczne kłopoty, frasunki, trudności ponosim ze strony tey miłey Unij. Piękna zaiste Unia, co ustawicznie warchoły w ludziach i RzP. czyni.

Вважаю, що цитатів з католицьких а не з царосійських джерел буде досить. Ще наведу про ці переслідування, яких зазнавали Українці Львова за свою „шизматицьку“ церкву із тих жалоб, які висилали ставропигійські братчики до короля і сенату. Православних не допускали католики до урядів державних і громацьких (маґістрацьких); не вільно було в церкві дзвонити, ходити з процесіями, ходити з св. дарами до хворих, ховати в день померших і т. д. (Диви: Zubrzyckiego Chronika miasta Lwowa str. 202, 205—226—228, 240, 259).

Не можу в тім місці поминути зневажливого вискаpу критика „Н. Зорі“ на печерського архимандрита, славнозвісного Єлисея Плетенецького. Він пише, що Плетенецький „плете“ про упадок православної церкви. Очевидно, що д. К. П. через свої фанатично католицькі окуляри не міг довідатися і пізнати, які великі заслуги для української культури поклав цей великий український патріот.

Такі одиниці трапляються у народів раз на століття. І про такого великого українського патріота сміє кріптонімний писака із „Нової Зорі“ висказуватися згірдно „плете“.

Га! Вільно .... і на Пана Бога гавкати.

(Д. б.)

Що чувати в світі?

Вибори в Югославії. На „приятельську пораду“ Франції мусів югословянський король привернути парляментарний устрій. Але заповіджена конституція давала зрозуміти, що цей парлямент має бути лише покриттям для диктатури. Спосіб переведення виборів виключав з гори, щоби ці вибори могли бути справедливими та сталися висловом загальної опінії. Тому ціла опозиція заздалегідь оголосила, що участи в виборах не візьме; станула до виборів лише одна, урядова листа. Щоби назверх здавалося, що вона згуртувала усіх, приєднав собі уряд людей, яких не хотіли вже мати у себе інші партії, й говорив гейби „безпартійний бльок“. Коли опозиція накликувала до демонстраційного бойкоту виборів, то уряд ужив можливих і неможливих засобів, щоби змусити до голосовання. Тепер уряд чваниться, що навіть між Хорватами й Словінцями голосувало до 60 відсотків населення, себто що більшість населення за ним, а опозиція пояснює у закордонних часописах, яким способом змушено зависимих людей піти до голосовання. Очевидно, що великої й довгої потіхи з таких „виборів“ і такого „парляменту“ Югославія не буде мати.

Французько-німецькі переговори. Після повороту Ляваля з гостини у през. Гувера старався загал довідати, чим покінчилися балачки обох достойників. Але оба зі зрозумілих причин мовчали, лише поволи стали виходити деякі річи на денне світло. Ляваль вернувши з Америки приняв німецького амбасадора, з яким довго розмовляв, а відтак той амбасадор поїхав до Берліна, щоби порозумітися з своїм урядом. Також французького амбасадора в Берліні взивали до Парижа. Ці поїздки та довгі шифровані телеграми між Парижем та Берліном вказували, що справи, які інтересують тепер світ, рішаються між тими двома народами. Поволи дістається до публичного відома, про що була мова. Йшло про сплату німецьких зобовязань. На розмовах у Америці устанено, що мораторії Гувера не продовжать на другий рік, значиться треба довги сплачувати. Та тут приходить розбіжність у поглядах Франції й Німеччини. Німці кажуть, що для них найважніша справа сплати короткоречинцевих позичок (вони винні Америці й Англії понад 11 міліярдів марок), а воєнних відшкодовань не в силі платити. Німці домагаються, щоби урядово ствердити, що вони не в силі платити воєнні відшкодовання, та твердять, що потрібують бодай пять літ відпочинку, щоби відзискати повну спромогу плачення. Розуміється, що німецький уряд числиться з тим, що ця справа дуже непопулярна серед населення, що саме тому зростають так скоро впливи Гітлера. Навпаки Франція відповідає, що в справі короткоречевих позичок Німеччини вона незаінтересована, а домагається в першу чергу сплати воєнного відшкодовання згідно з пляном Юнґа.

На засіданні комісії парляменту заявив Ляваль, що дотеперішні розмови не довели до ніякого висліду. Також на запит послів заявив, що Франція далаби Німеччині позичку, але під умовою політичних уступок. Німеччина малаби раз навсе зречися змагання до злуки з Австрією („Аншлюс“), не домагатися зміни польських границь (справа коридора) і малаби припинити діяльність Штальгельму і Гітлєрівців. При цьому додав, що на такі домагання канцлєр Брінінґ дав відповідь „щиру, але відмовну“.

З польських справ.

Недобір за жовтень. Уряд сподівався, що осінні місяці будуть ліпші як літні й дадуть дохід на покриття попереднього недобору. Але замкнення рахунків за жовтень виказує 215 міліонів доходів і 219 міл. видатків, так що місяць скінчився недобором 4 міліонів.

Дорогий самохід купила тепер, як пишуть польські часописи, канцелярія президента держави. Самохід може помістити 10 осіб і має служити для президента, як виїздить на лови.

Бійки й заворушення на університетах не кінчаться, хиба переходять з одного міста до другого. По Кракові й Варшаві прийшла черга на Вильно, де бійка польських студентів з жидівськими скінчилася тим, що польському студ. Вацлавському (родом від Сянока) провалили голову й він помер. Після того бито Жидів й нападано на склепи. На цю подію відповіла польська молодь у Львові, де викинули жидівських студентів з техніки й університету; також поновилися бійки у Кракові, Варшаві та других містах.

Берестейський процес. Третий тиждень не вніс нічого нового для справи. Дальше приходив перед суд ряд свідків, які або нічого не знали, або повторювали знані вже річи. Обороні майже все вдавалося зручними питаннями ослабити тези обвинувачення. В суботу зачав суд переслухувати свідків оборони. Як перший зізнавав посол Тромпчинський, який спокійно розповідав, що болить опозицію. Не міг так спокійно зізнавати другий свідок сен. Корфанти, бувший берестейський вязень, бо він хотів висвітлити те, що найбільше йому лежало на серці; свої переживання в Бересті. При тому був так схвильований, що бив кулаком; предсідник перестав його слухати. По перерві зізнавав Корфанти дальше, а що не позволили йому говорити про Берестя, він сам перестав зізнавати. Зізнавав ще посол Пужак про школення міліції.

Хроніка міжнародніх подій.

У многих китайських містах були демонстрації студентів, що домагалися війни з Японією. В місті Тієнтсі демонструвало сто тисяч людей; більшість була одіта по військовому.

*

Президент ради міністрів монґольської републики приїхав до Москви. Його приймали през. ЦІК-а Калінін, комісар військ. справ Ворошилов, заст. комісара закор. справ Карахан та шеф штабу Єґоров. Самі ті особи свідчать, що монґольський достойник приїхав на те, щоби узгіднити поступовання своєї републики з совіцьким урядом.

*

У Мадриті мали відкрити змову монархістів, на яких чолі стояли сини був. диктатора Прімо де Рівери. Збори заговірників відбувалися у підземеллях катедри.

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 12)

Вчорашні й нинішні.

29. ШКІЛЬНИЙ ТОВАРИШ.

I.

У цілому місточку не було вже рож — тільки в огороді радника Германовского цвіло їх ще може з десять. Такі гарні, жовтаві зі золотим відтінням, „королева Вільгельміна“, чи як там їх звали. Решта всі рожі, ба й всі квіти з огородців пішли на китиці, якими ми, ученики бережанської ґімназії, що вечора обсипали всі артистки нашого театру, що заблукав якраз тоді до Бережан.

В огородника годі було їх дістати, бо грошей не було, а нічю не можна було дістатися до його городу, бо стерегли його два парублки та дві люті собаки. З парку ґрафа Потоцького не можна було рівнож нічого принести, бо нас там вже не пускали. Мабуть навчені сумним досвідом, чи що. Остались тільки рожі з городця радника Германовського, але тих не можна було дістати, бо день та ніч беріг їх міський сторож. Радник мешкав у камяниці посадника, а той на прохання радника ставив кожної ночи сторожа, щоби стеріг рожі.

А ту нам рож треба було, хоч вмірай, хоч вішайся, бо за два дні мав бути виступ нашої улюбленої якраз тоді артистки, молоденької Соні Стечинської.

Як ми не радили, як не роздумували, не йшло, ніхто не міг нічого порадити. Хлопці ходили задумані, похнюплені, бо честь цілої семої кляси була загрожена. Бо і якжеж ні? Всі артистки обсипували квітами, а ту якраз, як квітів найбільше потреба, нема! На роздумуваннях минув день, вечір, не було ради. Пробували підкупити служницю радника Германовського — не пішло. Якась така дурнувата була, побігла зараз з язиком до свого пана, а наші посли ледво втекли.

Доперва десь під вечір одному з наших, Филипишинові, прийшла якась щаслива думка.

— Будуть, хлопці, рожі, треба лише роздобутити пару шісток!

— Що? Як? Пристали ми до него, та він тілько мовчав та всміхався.

Розбрилися ми по місточку, а через годину чотири шістки вже було в руках Филипишина. Той вибрав з поміж нас ще двох, а решті казав йти до дому та сидіти тихо. Потішав нас тим, що завтра у ранці радникові рожі будуть вже наші.

II.

Вибила десята година, прозвонив звінок на ратуші, час йти на спочинок. Почали гаснути поволи, одна за другою лямпи по хатах, нічний сторож погасив ліхтарні по вулицях. Блимали тільки деякі ліхтарні перед домами батьків міста, а найяснійша з них була перед посадниковим домом. Під ліхтарнею куняв міський сторож та стеріг радникові рожі.

Коло пів до одинацятої погасло світло й у вікнах радника, довкола зацарила тишина. Міський сторож оперся об стовп ліхтарні та підрімував.

Нараз почув із бічної вулички якісь кроки. Зігнав сон із своїх очей та став проходжуватися попри штахети, що відділювали радників город від вулиці. Кроки наближалися, аж врешті в крузі блимаючої ліхтарні появилося трьох молодих людей. Ишли, розмовляючи весело, жартували. Видно по кількох чарках були.

Під ліхтарнею приставули, стали крутити папіроси. Та якось то їм йшло так недокладно, що ніяк не могли порадити. То папірець розідреться, то тютюн розсиплеться, а папіроса годі скрутити. Врешті стали перемовлятися, підсварюватися.

Тут уже міський сторож почувався в праві та обовязку виступити. Не можнаж прецінь позволити, щоби поночі хтось кричав під домом посадника.

— Тихше, тихше, панове! — просив він, а коли те не помагало, вмішався поміж них.

Тоді один з тих трьох вдивився в його лице, хап його за обі руки та кричить:

— Зубенюк, то ти, чи не ти?

— Та ніби я, Зубенюк, прошу пана — каже сторож — але чого вам треба?

— Йой, брате, товаришу, хіба ти мене не пізнаєш? Ні?

— Ні.

— Мене не пізнаєш?

— Та ні!

— Мене, шкільного товариша?

Пригадав собі Зубенюк, що колись-колись і він троха науки лизнув. Два роки до народньої школи ходив. Що правда, то правда. Але щоби той панок його товаришом був, то хиба не може бути. Бо і молодший здається і якийсь такий незнакомий.

А той пристав і давай: „товаришу, колєґо“. Мало того. Притягнув Зубенюка до тих двох панків, що з ним йшли та давай їх знакомити.

— Пане доктор, пане директор, позвольте, що вам представлю свого дорогого товариша зі шкільної лавки, Зубенюка.

Звиталися, Зубенюк стоїть ні в сих, ні в тих, сам не знає, що йому робити. Такі пани, сам доктор і сам директор частують його тютюном, ласкаво говорять.

А той перший, ніби шкільний товариш, випитує Зубенюка про все. Як йому живеться, що він робить, чого якраз тут вистоює.

Розтаяв Зубенюк, розказує все та не може надивуватися. Така несподівана стріча! І той товариш, що нібито товариш, а ніби

З Кипру вивезли Анґлійці більше як 400 людей, що брали участь в повстанні. Делеґація грецького населення Кипру була в Атенах, де доручила книгу з ухвалами громад, які домагаються прилучення до Греції.

*

Дня 16. листопада розпочалася в Парижі сесія Ради Союза Народів, що має радити лише над манджурською справою. Анґлію заступатиме міністер закорд. справ Сір Саймон. Бріян звернувся до урядів Китаю та Японії з зазивом, у якому пригадує їх зобовязання, та домагається, щоби обі сторони припинили військову акцію.

З китайських жерел доносять, що Японці зачали наступ на Ціцікар. Японці роблять закид, що кит. ґенералові Маа помагають большевики, які дали Китайцям 15 ваґонів амуніції.

*

Конференція „Круглого стола“ може кожної хвилі покінчитися невдачею, бо між представниками Індусів та Могиметан не прийшло до порозуміння. Ґанді спротивився, щоби Мекдональд посередничив між обома сторонами.

Ширіть „Український Голос“!

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Ще про арештовання молоді в Ковлі. Дня 26. вересня арештували у Ковлі таких 18—22 літних молодців: ученика мірничої школи Яросл. Онишкевича, абсольвента дорогово-водної шк. Володимира Маркевича, уряд. комун. каси ощадности Павла Вітрика, уряд. коопер. Банку Ілюю Куницю, рільників Сергія Сомчинського і Зенона Сомчинського, учен. музичної школи Гриця Лісневича та учнів торгов. школи Юрка Бартка й Мілю Гілевську. Двоє послідних звільнили по кількох днях. Хоча разом ходили до одної школи, то Бартка приняли до школи, а Гілевську ні. Цей факт ріжні ріжно коментують.

Причина арештовання невідома. Як хтось з родини спитає суддю, чому їх сина арештовано, він відповідає: „należy do bojówki“. — „Mieli stanąć pod sąd doraźny, bo podpalili most“. — Чому не стали під доразовий суд невідомо. Цей міст коло Ратна, котрий хтось підпалив, складався з кількох дощок і був на звичайній шосі. Чи та „bojówka“ підпалюваламби такий міст?

На ділі арештовані займалися культурно-освітною працею в Ковлі, а щоби її перервати, вже найшлося щось „антипаньствовоґо“.

Четвертий тиждень великого політичного процесу у Львові розпочався дальшими питаннями оборони й обвинувачених до рад. Івахова на тему існування леґальної організації націоналістів у краю. Ред. Івахів не узнає такої організації. а предсідник ухилює більшість питань. Відтак прокуратор і оборона зголосили цілий ряд свідків на висвітлення важних моментів обвинувачення. Суд згодився покликати лише кількох свідків. Мім инш. переслухано 7 свідків зі Снятина, які зізнали, що обв. Книш приїхав з кінцем липня до Снятина і там перебував до половини серпня. Др. Кордюк, брат обвинуваченого зізнає, що забрані при ревізії хемікалія були його власністю. Зізнають батько й сестри Чуловського, що в їх домі ніколи не було „Сурми“ та описують, як переводили ревізію. Студенти Карпевич, Рак, Сенів, Галібей і Полотнюк посвідчують, що Андрущак і Дачишин знались давніше. Студ. Вол. Янів зізнає. що він є автором реферату про ідеольоґію „Лісових Чортів“ (знавець письма говорив, що це написав Кравців) та подає, що членам „Пласту“ було заборонено належати до нелеґальних орґанізацій. Також переслухано бувш. посла Дм. Палієва, що чув у тюрмі розмову ключника й поліцая, який хвалився, що так збив Дачишина, що той опух і перетинав собі жили. Імен розмовців не знає Про ту розмову зізнає Володимир Саляк і подає, що було це 8. лютого 1931., а також стверджує факт такої розмови б. пос. Целевич, що чув її з келії. На конець прочитано протоколи, які в справі побоїв списав з Дачишином інсп. Лозинський.

Заборона публичної збірки на інвалідів. Львівський воєвідський уряд рескриптом з дня 3. XI. 1931 р. ч. 1557 покликуючися *ґуберніяльний розпорядок з 1833 р.* відмовив Укр. Тов. Допомоги Інвалідам дозволу на переведення публичної збірки жертв на інвалідів на терені цього воєвідства. Ця чергова заборона відібється без сумніву поважно на громадянській допомозі інвалідам був. Укр. Армії, бо й другі воєвідства дотепер на внесене подання не відповіли. У слід цеї заборони публичної збірки на листи не буде. Натомість нема заборони жертвувати індивідуально на інвалідів і тому Головна Рада УКТОДІ прохає громадянство використовувати в листопаді місяці укр. інвалідів розіслані з пресою чекові складанки до всенародного дару інвалідам у 13-ту річницю історичної події з листопаду 1918 р.

Українське Товариство Допомоги Інвалідам

Львів, вул. Руська 3/II.

Новий часопис. Усі партії та політичні ґрупи розуміють добре клич „Молодь — це майбутнє народу“ та ріжними засобами стараються перетягнути її на свій бік. Найкраще бачимо це у сельробів та інших більшовицьких прихвоснів, що засипуванням наших сіл своєю руйнуючою літературою стараються прищепити в молодих душах отруйні ідеї комунізму, атеїзму, та інших ізмів, що не виходять на добро нашому народові. І що їм у великій мірі вдається. Щоби цему лихові зарадити, Видавнича Кооператива „Вогні“ у Львові почала видавати часопис для сільського доросту „Молодняк“. Часопис цей, писаний у щиро національному дусі, поклав собі за ціль виховувати нашу сільську молодь на свідомих громадян та підготовляти їх на кріпких і характерних працівників на народній ниві. „Молодняк“ не стоїть на услугах ніякої партії та існування своє опирає виключно на передплатниках, а не на „якихсь субвенціях“, тому обовязком кожної молодої людини, що не заразилася ще шкідливими впливами ворожих українській нації чинників, є стати передплатником „Молодняка“ та подбати про його якнайбільше поширення. — Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул.

ні. А товариш тимчасом жаліє його, сам мало не прослезиться, а далі тягне Зубенюка до близького шиночку. Чарочку горівки напитися. Хоч як Зубенюкові засмакувала горівочка, та не йде. Не може, мусить радникових рож пильнувати!

— Ов, то зле, бідкає товариш. Зле! Раз чоловік стрінув свого коханого приятеля молодих літ, товариша зі шкільної лавки і ані чарочки з ним напитися.

Засумувався товариш аж самому Зубенюкові маркотно стало. Але годі! Служба тай мус!

Нарешті товаришеві шибнула нова думка до голови.

— Пане директор, каже. Можеби ви так з часочок посторожили тих рож, а ми з товаришем підемо на чарочку.

Не приставав директор, мнявся троха і Зубенюк, але товариш таки на свойому поставив. На сторожі рож лишився директор, а товариш, Зубенюк та доктор почимчикували до близкого шиночку.

Як затихли їхні кроки, „директор“ підійшов до ліхтарні, станув на драбину та погасив ліхтарню.

Довкола зацарила пітьма й тишина...

III.

Радник Германовський збудився рано коло четвертої години. Накинув на себе шляфрок та підійшов до вікна, щоби піднести стору та впустити в хату троха свіжого повітря. Підійшов, відчинив вікно — тай остовпів.

На вершку ліхтарні красувалася шапка міського сторожа, а він сам лежав у радниковім городці під плотом та хропів. На кущах рож не було, за те на одному з них красувалася карточка з написом, великими, друкованими буквами: „Спасибіг за рожі“.

А вечером підчас театральної вистави Стечинська дістала гарну китицю жовто-золотих рож. „Королева Вільгельміна“ їх звали, чи як там.

30. ПЕРЕХИТРИЛИ.

Не даром Москалі склали приповідку про „хитрих малоросів“, бо Українці то хитрий народ. Де не вдається їм просто піти, там боком залізуть. І так вам скуляться, так причаяться, що й не помітите. Просто вам святі та божі, хоч зараз у небо їх бери.

Зазнав тої хитрощи на собі і старостинський референдар Ілечко і мало — мало не попався. На щастя стямився в останній хвилині тай не дав себе підійти.

Здавалобися, що така проста, звичайна, а така велика халепа могла вийти із неї! Попросило товариство „Мета“ в старостві дозволу на святочне закінчення вакаційної півоселі для дітей. Річ звичайна тай Ілечко не надумуючися довго, став вже писати такий дозвіл. Нараз прошибла йому через голову думка, що прохаючі не подали програми того свята.

— Хто зна, подумав, що там під покришкою такого свята буде робитися? Краще хай подадуть програму.

І відложив прохання на бік.

— — — — — — — — — — — — —

Дозвіл зі староства не приходив, тож сам старенький декан Сімович вибрався до Ілечка відобрати його. А вибрався тому, що сам уладжував те святочне закінчення півоселі тай з Ілечком жив у злагоді, напуваючи його нераз вином із своєї пивниці.

Прийшов, звиталися, а декан став просити, щоби Ілечко негайно видав дозвіл. А той ні! Програму каже предложити.

— Та яка там програма? каже Сімович. — От подекламують діти, поспівають, на останку живий образ тай вже.

Але Ілечко вперся: ні та ні!

Пошкандибав старенький Сімович до дому, а через годину — дві вернув із програмою. І тексти співів та деклямацій зі собою приніс. Посідали за стіл тай давай їх розглядати.

Ілечко нахилився над карткою, на якій була списана програма та став її відчитувати:

Пункт перший: Деклямація „Цвітка дрібная“. Прочитав віршик, пошкрабався по голові тай каже:

— Ну, те може піти. Хоч там та буря, щось мені не дуже подобається, але хай іде.

Пропустив і другу деклямацію про школярика, пропустив дві-три дитячі пісні.

— Ну, так давайте дозвіл, каже Сімович.

— Е, ні, ще зміст живого образу — каже Ілечко.

Став старенький Сімович пояснювати, що живий образ буде основуватися на Шевченковій поезії „Садок вишневий коло хати“.

— Ну, каже Ілечко, хай основується на чому хоче, але ви таки подайте, як воно має виглядати.

Сімович давай розказувати: Сцена буде представляти вечір під селянською хатою. З поля вертають плугаторі, ідуть співаючи дівчата, а під хатою сидить мати, годує діточок своїх, кладе до сну та погрожує пальцем.

— О! каже Ілечко, то не піде! На те не дам дозволу!

— Чомуж?

— Адже ви самі сказали: „По-гро-жує!“ Розумієте? Погрожує! А кому вона погрожує, га? Знаємося на тім! О мене так легко не візьмете. По гро-жу-є! На погрози я не дозволю! Нібито погрожує так собі, бо так з вірша випадає, але ми вже знаємо, кому вона погрожує! Нема на те дозволу! Мене не перехитрите!

— — — — — — — — — — — — —

Довелося „Меті“ обходити свято без живого образа, бо не вдалося Ілечка перехитрити.

Ґродзіцких ч. 4. — П. К. О. ч. 101.423. Річно передплата виносить 3.60 зл., піврічна 1.80 зл. До кінця ц. р. (три числа) 50 ґрошів.

Протоєрей П. Табінський перейшов на унію. Був. ректор кремянецької духовної семинарії протоєрей о. Петро Табінський перейшов на греко-католицтво і дістав призначення на становище професора гр.-кат. духовної семинарії в Дубні. Це рішення о. Табінського викликало велике негодування серед московських духовних кол правосл. церкви, а митрополит Діонисій видав розпорядження про відлучення о. Т. від правосл. церкви й проголошення над ним клятви. Це неповажне розпорядження митрополита викликало лише загальне здивовання.

Одночасно Москалі з кремянецької духовної консисторії звільнили з посади діловода консисторії і був. редактора „Духовного Сіяча“ Ол. Вітенка. Кажуть, що причиною звільнення є лише те, що п. Вітенко був у добрих стосунках з прот. Табінським. Це називається „зміною московського курсу на український“, про що дехто останній час розповсюджував небилиці. О. Ш.

Поза межами України.

Культурно-національна робота клюбу „Україна“ в Гамбурзі. Одна з найстарших українських установ в Гамбурзі, клюб „Україна“ зачала гуртувати Українців розкинених на терені Німеччини. Тому що досі не було плянової орґанізації Українців, то часто одиниці, а то й цілі орґанізації підпадали під впливи большевицьких орґанізацій, які засипували нашу еміґрацію своїми часописами. Клюб „Україна“ поставив собі завдання згуртувати всіх Українців, давати їм правні поради, а головно запобігати винародовленню та протиділати впливам ворожих нам ідей. Адреса Клюбу є: Hamburg 1. Huhnerposten 13.

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

Дорогі Брати й Сестри!

Українці міста Перемишля розпочали велике діло: будову греко-католицької церкви на передмістю „Засяння“. За призбирані досі жертви вже збудовано поважну частину церкви. Одначе кошти будови не під силу зубожілому греко-католицькому, вкраїнському населенню Перемишля.

Тому відзиваємося до всього вкраїнського населення з горячим проханням прийти з помічю розпочатому ділу. Кличемо: Спасайте душі! бо велика сила ворогів на шої св. віри й нашої прадідної греко-католицької Церкви йде на нас! Без своєї церкви на Засянні пропадуть не лиш вірні греко-католицького обряду, але також члени нашої народности. Тільки велике зусилля всіх кругів нашого громадянства доведе до бажаного успіху!

Нехай усе громадянство поспішить зі жертвами, хотяйби й з найменшими. Нехай і найбідніші своїми дрібними лептами зворушать серця заможніших! Навіть невеликі але громадні жертви докажуть чуда й в короткім часі повстане на Засянні величава церква, що буде наглядним доказом побожности нашого народу й його привязання до віри.

Предки наші славилися побожністю й щедрістю на доми Божі, яких іще при кінці XVIII. ст. було в Перемишлі 8, а днесь лишилася лише одна церква катедральна. Тож нехай оживе слава давних діл, нехай повстане в княжім, стариннім городі друга церква, так дуже потрібна для Українців греко-католицького обряду!

А коли всі вкраїнські серця зєднаються з горячим бажанням Українців міста Перемишля, то ми віримо, що не буде між нами нікого, хто відмовивби нашому горячому проханню спасати душі від затрати й винародовлення. Тоді поплинуть обильні жертви на руки комітету будови почтою, чеками, збірками й т. д., бож кожний Українець стане своєю жертвою фундатором Божого Дому, а імена жертводавців будуть записані в „Золотій Книзі“ фундаторів церкви їм на славу, а грядучим поколінням на науку.

Українські міщани й селяни, інтеліґенція так духовна як і світська, ремісники й промисловці, робітники духа й всяких інших занять, Церкви й Братства церковні, Інституції й Товариства нехай присилають жертви не лишень від себе, але нехай збирають при всякій нагоді датки також і від других на цю твердиню нашої віри, культури й народности. Покажімо, що ми члени великої нації зуміємо спільними силами довершити великого й святого діла!

У святім ділі поможе нам Всевишній Серцевідець і Його Страждуща Мати, котрій на славу будується церква. — Вони щедро надгородять Ваші жертви, бож: „Даждь Вышнему по даянію єгѡ и ѻкомъ благимъ приѡбрѣтеніє руки: яко Господь воздаяй єсть и седмерицею воздасть тебѣ“ (Іс. с. Сір. 35 9. 10).

Датки проситься слати на адресу голови Комітету (Przemyśl — Zasanie), або на чекове конто 154 509.

Перемишль 1. листопада 1931.

ЗА КОМІТЕТ:

о. Др. Йосиф Чепіль — голова, *Др. Володимир Багайкевич, Теодора Секелова, Александра Несторовичева, Василь Чайка, Іван Дужий.*

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

ПОДЯКА.

Виділ філії „Союза Українок“ в Перемишлі складає щиру подяку Вп. Інж. *К. Котецькому* за дуже інтересний реферат „Враження з далекого сходу“, виголошений в Перемишлі в дні 25. м. м. на прохання Виділу.

Непринятий Прелеґентом кошти подорожі в сумі 20 зл. складає Виділ на його бажання на „Р. Ш.“ ВИДІЛ.

БАТЬКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВ. ҐІМНАЗІЇ В ПЕРЕМИШЛІ
влаштовує
стараннямВерховної Ради Громад і Кружків та при ласкавій співучасти Вп. П. *О. Ціпановської*
в пятницю, 20. листопада ц. р.
в салі „Народного Дому“

Вокально-руханковий вечір.

Початок точно в год. 7·30 вечером. — Увесь дохід призначений на допомогу убогій молоді

Тарифа оголошень: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолєра й Сина в Перемишлі.